A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (második tanács)

2016. október 13.*

„Előzetes döntéshozatal — Polgári ügyekben folytatott igazságügyi együttműködés — Joghatóság, valamint a határozatok elismerése és végrehajtása a házassági ügyekben és a szülői felelősségre vonatkozó eljárásokban — 2201/2003/EK rendelet — Az 1. cikk (1) bekezdésének a) pontja — Tárgyi hatály — Harmadik személy által az egyik házastárs halála után a házasság érvénytelenítése iránt indított kereset — A 3. cikk (1) bekezdése — A »kérelmező« tartózkodási helye szerinti tagállam bíróságainak joghatósága — Terjedelem”

A C-294/15. sz. ügyben,

az EUMSZ 267. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet a Sąd Apelacyjny w Warszawie (varsói fellebbviteli bíróság, Lengyelország) a Bírósághoz 2015. június 17-én érkezett, 2015. március 20-i határozatával terjesztett elő az előtte

**Edyta Mikołajczyk**

és

**Marie Louise Czarnecka,**

**Stefan Czarnecki** között folyamatban lévő eljárásban,

A BÍRÓSÁG (második tanács),

tagjai: M. Ilešič tanácselnök, A. Prechal, A. Rosas, C. Toader (előadó) és E. Jarašiūnas bírák,

főtanácsnok: M. Wathelet,

hivatalvezető: A. Calot Escobar,

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

– a lengyel kormány képviseletében B. Majczyna, meghatalmazotti minőségben,

– az olasz kormány képviseletében G. Palmieri, meghatalmazotti minőségben, segítője: P. Pucciariello avvocato dello Stato,

– az Európai Bizottság képviseletében M. Wilderspin és A. Stobiecka-Kuik, meghatalmazotti minőségben,

a főtanácsnok indítványának a 2016. május 26-i tárgyaláson történt meghallgatását követően,

* Az eljárás nyelve: lengyel.

meghozta a következő

**Ítéletet**

1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem a házassági ügyekben és a szülői felelősségre vonatkozó eljárásokban a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról, illetve az 1347/2000/EK rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló, 2003. november 27-i 2201/2003/EK tanácsi rendelet (HL 2003. L 338., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 19. fejezet, 6. kötet, 243. o.; helyesbítés: HL 2013. L 82., 63. o.) 1. cikke (1) bekezdése a) pontjának és 3. cikke (1) bekezdése a) pontja ötödik és hatodik francia bekezdésének értelmezésére vonatkozik.

2 E kérelmet az Edyta Mikołajczyk és az alapeljárásban ügygondnok által képviselt Stefan Czarnecki, valamint Marie Louise Czarnecka között az utóbbiak által kötött házasság érvénytelenítése tárgyában indított jogvita keretében terjesztették elő.

## Jogi háttér

*Az uniós jog*

3 A 2201/2003 rendelet (1) és (8) preambulumbekezdésének szövege a következő:

„(1) Az Európai Közösség célul tűzte ki egy szabadságon, biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló térség megteremtését, ahol biztosított a személyek szabad mozgása. E célból a Közösségnek egyebek között olyan intézkedéseket kell elfogadnia a polgári ügyekben folytatott igazságügyi együttműködés terén, amelyek a belső piac megfelelő működéséhez szükségesek.

[…]

(8) A házasság felbontására, a különválásra, illetve a házasság érvénytelenítésére vonatkozó határozatok tekintetében ezt a rendeletet csak a házassági kötelékek felbontására kell alkalmazni, és a rendelet nem foglalkozik olyan kérdésekkel, mint például a házasság felbontásának jogalapja, a házasság vagyonjogi következményei vagy egyéb járulékos vonatkozások.”

4 A rendelet 1. cikke értelmében:

„(1) Ezt a rendeletet a bíróság jellegétől függetlenül az alábbiakkal kapcsolatos polgári ügyekben kell alkalmazni:

a) a házasság felbontása, különválás vagy a házasság érvénytelenítése;

[…]

„(3) Ez a rendelet nem alkalmazható:

a) a szülő-gyermek viszony megállapítására vagy vitatására;

b) örökbefogadásra vonatkozó határozatokra, örökbefogadást előkészítő intézkedésekre vagy az örökbefogadás érvénytelenítésére, illetve visszavonására;

c) a gyermek családi nevére és utóneveire;

d) a nagykorúvá válásra;

e) a tartási kötelezettségre;

f) a célvagyonra (trust) és az öröklésre;

g) gyermekek által elkövetett bűncselekmények eredményeként tett intézkedésekre.”

5 Az említett rendelet 3. cikkének (1) bekezdése a következőképpen rendelkezik:

„A házasság felbontásával, különválással vagy a házasság érvénytelenítésével kapcsolatos ügyekben annak a tagállamnak a bíróságai rendelkeznek joghatósággal,

a) amelynek területén:

– a házastársak szokásos tartózkodási hellyel rendelkeznek,

– a házastársak legutóbb szokásos tartózkodási hellyel rendelkeztek, amennyiben egyikük még mindig ott tartózkodik, vagy

– az alperes szokásos tartózkodási hellyel rendelkezik, vagy

– közös kérelem esetén a házastársak egyike szokásos tartózkodási hellyel rendelkezik, vagy

– a kérelmező szokásos tartózkodási hellyel rendelkezik, ha a kérelem benyújtását közvetlenül megelőzően legalább egy évig ott tartózkodott, vagy

– a kérelmező szokásos tartózkodási hellyel rendelkezik, amennyiben a kérelem benyújtását közvetlenül megelőzően legalább hat hónapig ott tartózkodott, és vagy az adott tagállam állampolgára, vagy az Egyesült Királyság és Írország esetében ott van a »domicile«-ja (lakóhelye);

[…]”

6 Az említett rendeletnek „A joghatóság vizsgálata” című 17. cikke előírja:

„Amennyiben valamely tagállam bíróságához olyan keresetet nyújtanak be, amely tekintetében e rendelet értelmében nem rendelkezik joghatósággal, és amely tekintetében e rendelet értelmében más tagállam bírósága joghatósággal rendelkezik, a bíróság hivatalból megállapítja joghatóságának hiányát.”

*B – A lengyel jog*

7 Az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból kitűnik, hogy a kodeks rodzinny i opiekuńczy (az 1964. február 25-i családjogi törvénykönyv) (Dz. U. 9. szám, 59. alszám, módosítva) 13. cikkének 1. §-a értelmében nem köthet házasságot az, aki már házas.

8 Az említett törvénykönyv 13. cikkének 2. §-a értelmében bárki kérheti a házasságnak az egyik házastárs korábbi házasságának további fennállása miatti érvénytelenítését, akinek ehhez jogi érdeke fűződik.

9 Az említett törvénykönyv 13. cikkének 3. §-a másfelől úgy rendelkezik, hogy a házasság nem érvényteleníthető az egyik házastárs korábbi házasságának további fennállása miatt, ha a korábbi házasság már nem áll fenn, vagy azt érvénytelenítették, kivéve ha e házasság azon személy halála miatt szűnt meg, aki a korábbi házasság további fennállása ellenére kötött újabb házasságot.

10 A bíróság a kodeks postępowania cywilnego (a polgári perrendtartásról szóló 1964. február 17-i törvény) (Dz. U. 43. szám, 296. alszám, módosítva) 1099. cikke értelmében az eljárás minden szakaszában hivatalból figyelembe veszi a nemzeti bíróságok joghatóságának hiányát, és haazt állapítja meg, hogy a nemzeti bíróságok nem rendelkeznek joghatósággal, a kérelmet mint elfogadhatatlant elutasítja. A nemzeti bíróságok joghatóságának hiánya az eljárást érvénytelenítő ok.

**Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések**

11 2012. november 20-án E. Mikołajczyk a Sąd Okręgowy w Warszawie (varsói regionális bíróság, Lengyelország) előtt az S. Czarnecki és Marie Louise Czarnecka (születési név: Cuenin) között, 1956. július 4-én Párizsban (Franciaország) kötött házasság érvénytelenítése iránti keresetet nyújtott be. A felperes előadta, hogy ő Stefan Czarnecki 1999. június 15-én elhunyt első feleségének, Zdzisława Czarneckának a végrendeleti örököse.

12 E. Mikołajczyk szerint S. Czarnecki és Zdzisława Czarnecka 1937. július 13-án házasságot kötött egymással Poznańban (Lengyelország), amely érvényben volt akkor, amikor S. Czarnecki és Marie Louise Czarnecka házasságra lépett, vagyis ez utóbbi házasság bigámiának minősül, és ezért azt érvényteleníteni kell.

13 Marie Louise Czarnecka a lengyel bíróságok joghatóságának hiánya miatt a házasság érvénytelenítése iránti kereset elfogadhatatlanságának megállapítását kérte. Szerinte a 2201/2003 rendelet 3. cikke (1) bekezdése a) pontjának második és harmadik francia bekezdése értelmében ezt a keresetet vagy annak a tagállamnak a bírósága előtt kell megindítani, amelyben a házastársak legutóbb szokásos tartózkodási hellyel rendelkeztek, amennyiben egyikük még mindig ott tartózkodik, vagy pedig annak a tagállamnak a bírósága előtt, amelyben az alperes szokásos tartózkodási hellyel rendelkezik, azaz mindkét esetben francia bíróság előtt. Az 1971. március 3-án elhunyt S. Czarneckit képviselő ügygondnok Marie Louise Czarnecka kérelmeihez csatlakozott.

14 2013. szeptember 9-i, megtámadás hiányában jogerőre emelkedett végzésével a Sąd Okręgowy w Warszawie (varsói regionális bíróság) elutasította ezt az elfogadhatatlansági kifogást, mivel a 2201/2003 rendelet 3. cikke (1) bekezdése a) pontjának ötödik francia bekezdése alapján úgy ítélte meg, hogy joghatósággal bír a házasság érvénytelenítése iránti kereset elbírálására.

15 E bíróság 2014. február 13-i ítéletével az említett keresetet mint megalapozatlant elutasította azzal az indokolással, hogy a felperes nem bizonyította, hogy S. Czarnecki első házassága még fennállt abban az időpontban, amikor Marie Louise Czarneckával házasságot kötött, sőt az említett bíróság által megállapított tényállás alapján éppen arra lehet következtetni, hogy ezt az első házasságot 1940. május 29-én felbontották.

16 E. Mikołajczyk fellebbezést nyújtott be ezen ítélet ellen a Sąd Apelacyjny w Warszawie (varsói fellebbviteli bíróság, Lengyelország) előtt.

17 E bíróság úgy ítéli meg, hogy a 2201/2003 rendelet 17. cikke és a polgári perrendtartás 1099. cikke alapján köteles hivatalból megvizsgálni azt a kérdést, hogy rendelkezik-e joghatósággal az alapügy elbírálására annak ellenére, hogy az első bíróság már döntést hozott e tárgyban.

18 Az említett bíróság e tekintetben kétségeit fejezi ki különösen a 2201/2003 rendelet 1. és 3. cikkének értelmezését illetően, és felvilágosítást szeretne kapni a rendelet tárgyi hatályával kapcsolatban. Ezért elsőként azt a kérdést teszi fel, hogy az említett rendelet hatálya alá tartoznak-e a házasságnak az egyik házastárs halálát követő érvénytelenítésére irányuló eljárások. Ebben az összefüggésben megjegyzi, hogy a rendeletet hatályon kívül helyezte a házassági ügyekben és a házastársaknak a közös gyermekkel kapcsolatos szülői felelősségre vonatkozó eljárásokban a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló, 2000. május 29-i 1347/2000/EK tanácsi rendeletet (HL 2000.

L 160., 19. o.; magyar nyelvű különkiadás 19. fejezet, 1. kötet, 209. o.), amely tartalmilag nagyrészt megegyezik az 1998. május 28-i tanácsi jogi aktussal (HL 1998. C 221., 1. o.) kidolgozott, a házassági ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló egyezménnyel. Márpedig az Alegría Borrás által megszövegezett és a Tanács által jóváhagyott (HL 1998. C 221., 27. o.) magyarázó jelentésben az szerepel, hogy az egyezmény hatálya nem terjed ki azokra az eljárásokra, amelyekben a házasság érvényességét az érvénytelenítés iránt az egyik vagy mindkét házastárs halála után benyújtott kérelem alapján vizsgálják.

19 Szintén a 2201/2003 rendelet hatályával kapcsolatban és az első kérdésre adandó igenlő válasz esetén e bíróság másodikként azt a kérdést teszi fel, hogy a házasság érvénytelenítésével kapcsolatos olyan eljárásokra is kiterjed-e a rendelet hatálya, amelyeket nem a házastársak valamelyike indított meg.

20 A kérdést előterjesztő bíróság a második kérdésre adandó igenlő válasz esetén arról kíván felvilágosítást kapni a Bíróságtól, hogy a házasság érvénytelenítése iránt harmadik személy által indított keresettel kapcsolatban eljáró tagállami bíróság joghatósága alapozható-e a 2201/2003 rendelet 3. cikke (1) bekezdése a) pontjának ötödik és hatodik francia bekezdése szerinti joghatósági okokra, és így ezen harmadik személy szokásos tartózkodási helye szerinti tagállam bíróságai megállapíthatják-e a joghatóságukat úgy, hogy nem áll fenn kapcsolat az eljáró bíróság és a házastársak, illetve az egyik házastárs szokásos tartózkodási helye között.

21 A Sąd Apelacyjny w Warszawie (varsói fellebbviteli bíróság) ezért úgy határozott, hogy az eljárást felfüggeszti, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdéseket terjeszti a Bíróság elé:

„1) A 2201/2003 rendelet hatálya alá tartoznak-e a házasság érvénytelenítése iránt az egyik házastárs halála után indított keresetek?

2) Az első kérdésre adandó igenlő válasz esetén: a házasság érvénytelenítése iránti olyan keresetekre is kiterjed-e a fent hivatkozott rendelet hatálya, amelyeket a házastársaktól eltérő személy indított?

3) A második kérdésre adandó igenlő válasz esetén: a házastársaktól eltérő személy által a házasság érvénytelenítése iránt indított keresetek esetén alapozható-e a bíróság joghatósága a 2201/2003 rendelet 3. cikke (1) bekezdése a) pontjának ötödik és hatodik francia bekezdésében felsorolt joghatósági okokra?”

## Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekről

### *Az első és a második kérdésről*

22 A kérdést előterjesztő bíróság együttesen vizsgálandó első és második kérdése lényegében arra irányul, hogy a házasság érvénytelenítése iránt harmadik személy által az egyik házastárs halála után indított kereset a 2201/2003 rendelet hatálya alá tartozik-e.

23 A 2201/2003 rendelet 1. cikke (1) bekezdésének a) pontja értelmében ezt a rendeletet a bíróság jellegétől függetlenül alkalmazni kell a házasság felbontásával, különválással vagy a házasság érvénytelenítésével kapcsolatos polgári ügyekben.

24 Annak meghatározásakor, hogy egy kérelem a rendelet hatálya alá tartozik-e, a kérelem tárgyából kell kiindulni (2015. október 21-i Gogova-ítélet, C-215/15, EU:C:2015:710, 28. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat). A jelen ügyben az előzetes döntéshozatalra utaló határozat szerint a kérdést előterjesztő bírósághoz a Marie Louise Czarnecka és S. Czarnecki között 1956. július 4-én Párizsban kötött házasság érvénytelenítése iránti kérelemmel fordultak, amelyet az utóbbi személy és

Zdzisława Czarnecka között korábban kötött házasság állítólagos fennállásával indokoltak. E kereset tárgya ezért elvileg a 2201/2003 rendelet 1. cikke (1) bekezdésének a) pontja értelmében vett „házasság érvénytelenítése”.

25 A kérdést előterjesztő bíróság azonban nem biztos benne, hogy az ilyen kereset abban az esetben is az említett rendelet hatálya alá tartozik-e, ha azt harmadik személy az egyik házastárs halála után indította meg.

26 E tekintetben az állandó ítélkezési gyakorlatból az következik, hogy az uniós jogi rendelkezés értelmezéséhez a rendelkezésnek nemcsak a szövegét, hanem a szövegkörnyezetét is, és annak a szabályozásnak a célkitűzéseit is figyelembe kell venni, amelynek részét képezi (2013. szeptember 19-i van Buggenhout és van de Mierop ítélet, C-251/12, EU:C:2013:566, 26. pont; 2015. március 26-i Litaksa -ítélet, C-556/13, EU:C:2015:202, 23. pont).

27 Elsőként a 2201/2003 rendelet 1. cikke (1) bekezdése a) pontjának szövegével kapcsolatban meg kell jegyezni, hogy ez a rendelkezés a rendelet hatálya alá tartozó ügyek körében többek között a házasság érvénytelenítését is megnevezi, és nem tesz különbséget az alapján, hogy az ilyen keresetet valamelyik házastárs halálához képest mikor indították, vagy hogy ki jogosult ilyen keresettel bírósághoz fordulni. Ezért ha az említett rendelkezésnek csak a szövegét vesszük figyelembe, úgy tűnik, hogy a házasság érvénytelenítése iránt az egyik házastárs halála után indított kereset a 2201/2003 rendelet hatálya alá tartozik.

28 A 2201/2003 rendelet 1. cikke (1) bekezdése a) pontjának ilyen értelmezését másodikként az a szövegkörnyezet is megerősíti, amelybe ez a rendelkezés illeszkedik.

29 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy a 2201/2003 rendelet 1. cikkének (3) bekezdése taxatív felsorolást ad azokról az ügyekről, amelyeket kizár a rendelet hatálya alól; ezek között szerepel különösen a tartási kötelezettség, valamint a célvagyon (trust) és az öröklés. Az említett rendelet (8) preambulumbekezdése ugyenezen célból pontosítja, hogy a rendeletet csak a házassági kötelékek felbontására kell alkalmazni, és a rendelet nem foglalkozik olyan kérdésekkel, mint a házasság vagyonjogi következményei.

30 A harmadik személy által az egyik házastárs halála után a házasság érvénytelenítése iránt indított kereset azonban nem szerepel azon ügyek között, amelyeket a rendelet 1. cikkének (3) bekezdése kizár annak hatálya alól.

31 Ezenkívül bár igaz, hogy a kérdést előterjesztő bíróság szerint E. Mikołajczyk eljáráshoz fűződő érdeke az alapeljárásban Zdzisława Czarnecka végrendeleti örökösének jogállásához kötődik, e bíróság tisztázza, hogy a jogvita csak a Marie Louise Czarnecka és S. Czarnecki által kötött házasság érvénytelenítésére irányul, és ezért nem tartozhat a célvagyonra és az öröklésre vonatkozóan a 2201/2003 rendelet 1. cikke (3) bekezdésének f) pontjában foglalt kizárás hatálya alá.

32 Harmadikként a 2201/2003 rendelettel elérni kívánt cél is alátámasztja e rendelet 1. cikke (1) bekezdése a) pontjának azon értelmezését, hogy a harmadik személy által az egyik házastárs halála után a házasság érvénytelenítése iránt indított kereset a rendelet hatálya alá tartozik.

33 Ezzel kapcsolatosan emlékeztetni kell arra, hogy – amint ez a 2201/2003 rendelet (1) preambulumbekezdéséből is következik – e rendelet célja a szabadságon, biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló térség megteremtése, ahol biztosított a személyek szabad mozgása. Ennek érdekében a rendelet II. és III. fejezete állapítja meg különösen a házassági kötelékek felbontásával kapcsolatos határozatok tekintetében fennálló joghatóságra, illetve azok elismerésére és végrehajtására irányadó szabályokat (2009. július 16-i Hadadi-ítélet, C-168/08, EU:C:2009:474, 47. és 48. pont).

34 Márpedig ha az alapeljárásban szereplőhöz hasonló keresetet kizárnánk a 2201/2003 rendelet hatálya alól, az akadályozná az említett cél tiszteletben tartását, mivel a kizárás növelhetné az egységes jogszabályi háttér hiányából adódó jogi bizonytalanságot, annál is inkább, mivel az öröklési ügyekre irányadó joghatóságról, az alkalmazandó jogról, az öröklési ügyekben hozott határozatok elismeréséről és végrehajtásáról, valamint az öröklési ügyekben kiállított közokiratok elfogadásáról és végrehajtásáról, valamint az európai öröklési bizonyítvány bevezetéséről szóló, 2012. július 4-i 650/2012/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2012. L 201., 107. o) nem szabályozza a természetes személyek személyi állapotával, illetve a családi viszonyokkal kapcsolatos kérdéseket.

35 Egyébiránt – ahogyan a főtanácsnok indítványának 27. pontjában hangsúlyozta – az a tény, hogy az alapügyben szóban forgó érvénytelenítés iránti kereset az egyik házastárs halála miatt már felbomlott házasságra irányul, nem jelenti azt, hogy ez a kereset nem tartozik a 2201/2003 rendelet hatálya alá. Nem kizárt ugyanis, hogy valakinek még az egyik házastárs halála után is érdeke fűződhet a házasság érvénytelenítéséhez.

36 Bár az ilyen érdeket az alkalmazandó nemzeti jogra tekintettel kell elbírálni, nem indokolt megfosztani a házasság érvénytelenítése iránt az egyik házastárs halála után keresetet indító harmadik személyt a 2201/2003 rendeletben foglalt egységes kollíziós szabályok alkalmazásától.

37 A fenti megfontolásokra tekintettel az előzetes döntéshozatalra előterjesztett első és második kérdésre azt a választ kell adni, hogy a 2201/2003 rendelet 1. cikke (1) bekezdésének a) pontját úgy kell értelmezni, hogy a házasság érvénytelenítése iránt harmadik személy által az egyik házastárs halála után indított kereset a 2201/2003 rendelet hatálya alá tartozik.

*A harmadik kérdésről*

38 A kérdést előterjesztő bíróság harmadik kérdése lényegében arra vonatkozik, hogy a 2201/2003 rendelet 3. cikke (1) bekezdése a) pontjának ötödik és hatodik francia bekezdését úgy kell-e értelmezni, hogy a házasság érvénytelenítése iránt keresetet indító, a házastársaktól eltérő személy hivatkozhat az említett rendelkezésekben foglalt joghatósági okokra.

39 A kérdést előterjesztő bíróságnak kétségei merülnek fel az erre a kérdésre adandó választ illetően, mivel igenlő válasz esetén így olyan bíróság bírálhat el egy harmadik személy által házasság érvénytelenítése iránt indított keresetet, amely nem kapcsolódik a házastársak, illetve az egyik házastárs szokásos tartózkodási helyéhez.

40 E tekintetben rá kell mutatni arra, hogy a 2201/2003 rendelet 3. cikke meghatározza a házasság felbontása, a különválás és a házasság érvénytelenítése tekintetében irányadó joghatóságra vonatkozó általános kritériumokat. Ezek az objektív, nem kumulatív és kizárólagos jellegű kritériumok megfelelnek annak a követelménynek, hogy a szabályozást a házassági kötelékek felbontásával kapcsolatos viták sajátos igényeihez kell igazítani.

41 Bár a 2201/2003 rendelet 3. cikke (1) bekezdése a) pontjának első, második, harmadik és negyedik francia bekezdése kifejezetten hivatkozik a házastárs és az alperes szokásos tartózkodási helyére, a rendelet 3. cikke (1) bekezdése a) pontjának ötödik francia bekezdése, valamint 3. cikke (3) bekezdése a) pontjának hatodik francia bekezdése megengedi a *forum actoris* joghatósági szabályát.

42 Ez utóbbi rendelkezések ugyanis bizonyos feltételek mellett elismerik a házassági kötelékek felbontásával kapcsolatos jogvitákra vonatkozóan azon tagállam bíróságának joghatóságát, amelynek területén a kérelmező szokásos tartózkodási hellyel rendelkezik. Így a 2201/2003 rendelet 3. cikke (1) bekezdése a) pontjának ötödik francia bekezdése ilyen joghatóságot ír elő, ha a kérelmező a kérelem benyújtását közvetlenül megelőzően legalább egy évig ott tartózkodott, míg a rendelet 3. cikke

(1) bekezdése a) pontjának hatodik francia bekezdése szintén ezt a joghatóságot írja elő, ha a kérelmező a kérelem benyújtását közvetlenül megelőzően legalább hat hónapig ott tartózkodott, és az adott tagállam állampolgára, vagy bizonyos esetekben ott van a lakóhelye.

43 Ilyen körülmények között a kérdést előterjesztő bíróság által feltett kérdés megválaszolásához meg kell határozni a „kérelmező” fogalmának az említett rendelkezések értelmében vett pontos jelentését, annak megállapítása érdekében, hogy ez a fogalom a házastársakra szűkíthető, vagy pedig harmadik személyekre is kiterjed.

44 A Bíróság állandó ítélkezési gyakorlata értelmében az uniós jog egységes alkalmazásának követelményéből és az egyenlőség elvéből az következik, hogy a jelentésének és hatályának meghatározása érdekében a tagállami jogokra kifejezett utalást nem tartalmazó uniós jogi rendelkezést általában az egész Unióban önállóan és egységesen kell értelmezni, figyelembe véve a rendelkezés összefüggéseit és a kérdéses szabályozás célját (lásd ebben az értelemben: 2009. április 2-i A-ítélet, EU:C:2009:225, 34. pont; 2009. július 16-i Hadadi-ítélet, EU:C:2009:474, 38. pont).

45 Mivel a 2201/2003 rendelet 3. cikke (1) bekezdése a) pontjának ötödik és hatodik francia bekezdése a „kérelmező” jelentésének és fogalmának meghatározása érdekében nem tartalmaz kifejezett utalást a tagállami jogokra, ezt meghatározást ezen rendelkezések összefüggéseire és a rendelet céljára tekintettel kell megállapítani.

46 A 2201/2003 rendelet 3. cikke (1) bekezdése a) pontja ötödik és hatodik francia bekezdésének összefüggéseit illetően a Bíróság állandó ítélkezési gyakorlata szerint ez a cikk több joghatósági okot is meghatároz, amelyek között nem állít fel rangsort, és az említett cikk valamennyi objektív kritériuma vagylagos (lásd ebben az értelemben: 2009. július 16-i Hadadi-ítélet, C-168/08, EU:C:2009:474, 48. pont).

47 Következésképpen a 2201/2003 rendelet által a létrehozott a házassági kötelékek felbontásával kapcsolatos joghatóság felosztásának rendszere nem zárja ki a többes joghatóságot. Éppen ellenkezőleg, e jogszabály kifejezetten rendelkezik arról az esetről, amikor több bíróság rendelkezik joghatósággal, anélkül, hogy azok között bármiféle rangsor állna fenn (2009. július 16-i Hadadi-ítélet, C-168/08, EU:C:2009:474, 48. pont).

48 Az említett rendelet 3. cikke (1) bekezdésének a) pontjában felsorolt kritériumokkal kapcsolatban a Bíróság kimondta, hogy azok a házastársak szokásos tartózkodási helyének különböző eseteit tárgyalják (2009. július 16-i Hadadi-ítélet, C-168/08, EU:C:2009:474, 50. pont).

49 A fentiekből az következik, hogy a 2201/2003 rendelet 3. cikkében – köztük az (1) bekezdés a) pontjának ötödik és hatodik bekezdésében – megállapított joghatósági szabályoknak az a célja, hogy a házastársak érdekeit védjék.

50 Ez az értelmezés megfelel a rendelet által elérni kívánt célnak is, mivel a rendelet rugalmas kollíziós szabályokat állapított meg annak érdekében, hogy tekintettel legyen a személyek mobilitására és hogy védelemben részesítse a közös szokásos tartózkodási hely szerinti országot elhagyó házastárs jogait is, mindamellett biztosítsa azt, hogy valós kapcsolat legyen az érintett és a joghatóságot gyakorló tagállam között (lásd ebben az értelemben: 2007. november 29-i Sundelind Lopez ítélet, C-68/07, EU:C:2007:740, 26. pont).

51 Következésképpen ha a házasság érvénytelenítése iránt harmadik személy által indított kereset a 2201/2003 rendelet hatálya alá tartozik, akkor ezt a harmadik személyt is kötik a házastársak javára meghatározott joghatósági szabályok. Ez az értelmezés egyébiránt nem fosztja meg az említett harmadik személyt a bírósághoz fordulás lehetőségétől, mivel a rendelet 3. cikkében szereplő egyéb joghatósági okokra is hivatkozhatna.

52 A „kérelmezőnek” a 2201/2003 rendelet 3. cikke (1) bekezdése a) pontjának ötödik és hatodik francia bekezdése értelmében vett fogalma ezért nem terjed ki a házastársakon kívüli személyekre.

53 A fenti megfontolásokra tekintettel az előzetes döntéshozatalra előterjesztett harmadik kérdésre azt a választ kell adni, hogy a 2201/2003 rendelet 3. cikke (1) bekezdése a) pontjának ötödik és hatodik francia bekezdését úgy kell értelmezni, hogy a házasság érvénytelenítése iránt keresetet indító, a házastársaktól eltérő személy nem hivatkozhat az e rendelkezésekben foglalt joghatósági okokra.

## A költségekről

54 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (második tanács) a következőképpen határozott:

**1) A házassági ügyekben és a szülői felelősségre vonatkozó eljárásokban a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról, illetve az 1347/2000/EK rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló, 2003. november 27-i 2201/2003/EK tanácsi rendelet 1. cikke (1) bekezdésének a) pontját úgy kell értelmezni, hogy a házasság érvénytelenítése iránt harmadik személy által az egyik házastárs halála után indított kereset a 2201/2003 rendelet hatálya alá tartozik.**

**2) A 2201/2003 rendelet 3. cikke (1) bekezdése a) pontjának ötödik és hatodik francia bekezdését úgy kell értelmezni, hogy a házasság érvénytelenítése iránt keresetet indító, a házastársaktól eltérő személy nem hivatkozhat az e rendelkezésekben foglalt joghatósági okokra.**

Aláírások